

Replik: Jeg kan ikke rigtig forstå, at min gamle lærer Harry Andersen i min ovennævnte anmeldelse af Rossels bog har fundet udtryk for et ønske fra min side om overspringelse af Johs. V. Jensens lyrik. Jeg har med den vending, jeg citeres for (fra s. 185), ment, at lyrikken, i stedet for at stå for sig i et genrekapitel, hellere skulle have været behandlet i tæt sammenhæng med de øvrige tekster i de periode-afsnit, Rossel ellers har ladet sin bog bestå af. Jeg ser ikke det forkerte ved at kalde en samlet udgave af de fleste (sic!) af Johs. V. Jensens digte en antologi (ifølge Meyers Fremmedordbog: et Udvalg af værdifulde Digte). »Digte« 1948 er vel fra digterens side definitivt i betydningen *aus letzter Hand*? Det er naturligvis ikke bindende for eftertidens forskning. Med »rolige versemål« tænker jeg på mit helhedsindtryk – også typografisk – af den modne Johs. V. Jensens lyrik, fyldige strofer med lige lange linjer og ofte regelmæssigt alternerende rytme, modsat prosadigtene i ungdommen, med de ulige lange linjer og det mere mundrette sprog; der er, i en kort anmeldelses fugleperspektiv, selvsagt tale om en stærkt forenklet karakteristik. Fejldateringen af myten »Udenfor Tiden« stammer fra en trykfejl hos Rossel (s. 57), som jeg burde have fanget. Til sidst: det glæder mig, at Johs. V. Jensen-kenderen Harry Andersen er enig med mig i den overordnede vurdering af Rossels introduktion til forfatterskabet.

FL-N

Om 'forpulet'

Formentlig kender de fleste udtrykket »noget forpulet vrøvl«. Ordet *forpulet* vil man kunne finde i den nye udgave af *Retskrivningsordbogen* (1986), men ikke fx i *Ordbog over det danske Sprog*. For selv om det umiddelbart forekommer rimeligt at antage, at der er tale om en gammel orddannelse, må konklusionen efter en nøjere betragtning blive, at ordet er relativt nyt. Den ældste (registrerede) forekomst er i Lis Elkjærs roman *Fløjten som mangler en Spiller* fra 1945: »Evangeline [...] vrælede: Jæ' sætter Ild paa hele den he'ssens forpulede Anstalt [o: Sindssygehospitalet], hvis [...] ikke [...]« (s. 291). Tillige kendes ordet fra Leif Panduros pubertetsroman *Rend mig i traditionerne* fra 1958, hvor der tales om »Cæsars forpulede Gallerkrige«. Desuden har Dansk Sprognavn registreret 16 avis-, bog- og radioforekomster fra årene 1970-78, et par stykker fra 1984 og én – en markant forekomst – fra 1986.

Etymologisk set er der naturligvis tale om en præfixafledning til verbet *pule*, hvortil *ODS* (bd. 17, sp. 88) har følgende ordforklaring: »om mand: have samleje med (en kvinde); ogs. om mand og kvinde: have samleje«. Ordet sættes i forbindelse med det fra svenske dialekter kendte *pula*, *påla*, der betyder: »arbejde ihærdigt, slå, banke, have samleje«. Desuden trækkes en forbindelse til islandsk og skitseres en sammenhæng med nedertysk *pulen*. I *Dansk etymologisk ordbog* (3. rev. udg., 1976) supplerer Niels Åge Nielsen med en henvisning til oldengelsk *pullian*, engelsk *pull*. Han formoder, at der kan være tale om en udvidelse til en germansk rod **pu-* (der tillige kan foreligge i ordet *puge*).

Går man forekomsterne efter i sømmene, ser man, at der overalt er tale om

en art overført betydning. På den anden side er der ingen tvivl om, at det dialektale og/eller vulgære, som *Dansk etymologisk ordbog* entydigt forbinder med *pule*, også er til stede overalt, hvor *forpulet* forekommer. Betydningen er noget i retning af »forbandet«. I Jørgen Gustava Brandts roman *Pink Champagne* fra 1973 læser man fx: »Hvilken masse forpulet god vilje [...]«. Man kan også citere Elsa Gress, der i et læserbrev i *Information* 7.12.1974 langer ud efter Sten Hegeler & Co. for at have bragt »forpulet pjat« ind i en debat om orgasme og/eller følelsesliv; brevet slutter med en konstatering, som kan fortjene gentagelse: »Det er ikke bare revolutionen man ikke kan knalde sig til«. Og *Politiken* 29.4.1976 refererer nogle voldsomme angreb på Erhard Jacobsen under en folketingsdebat om radio/tv. Chr. Christensen, Kristeligt Folkeparti, citeres for at have beklaget sig over »de mange eder i radioen«; og, som skrevet står: »Han fik støtte af Erhard Jacobsen, der ellers ikke selv holder sig tilbage i den retning. Han bevægede sig vistnok på kanten af Folketingets forretningsorden, da han begyndte at komme med eksempler på eder i radioen som 'forpuledc' (om elevråd) og 'tyndskid' (om eksamen)«.

Rene ord for pengene er titlen på et »Holberg-spil«, som Leif Petersen udgav i komediedigterens jubelår 1984. Heri saluterer Den Blinde to lakajer med bærestol, som trænger sig på: »forpulede klodrianer, – vælter arme mand med jeres fine stodderæsker –!« Og Ludvig Holvig (!) anmoder nogle tiggere om at skrubbe af: »Forpulede tiggerpak!« – Samme år viste nogle københavnske biografer Brian De Palmas revival af Howard Hawks' gangsterklassiker *Scarface*. I sin anmeldelse (*Politiken* 24.3.1984) noterede Bent Mohn, at yndlingsordene var »op i røven« og »forpulet lort«, og at det blev monotont i længden. Filmen var – fandt han – en omgang glimmer og vold, »noget forpulet lort, for nu at citere«. (Hvad Mohn citerer er formentlig filmens danske undertekst!)

Mit senest noterede belæg er fra *Information* 21.8.1986; den dag stod der »Den forpulede religion« over kronikken, – hvis forfatter, historikeren Steen Busck, i øvrigt i slutningen gav den oplysning, at paterniteten tilhørte en anden, bladets redaktør Ejvind Larsen, – modstander af okkultisme, »men han har ellers ikke så meget imod religiøsitet, den forpulede religion, som han kærligt kaldte den i telefonen [...]«.

Hvad der turde stå fast er altså, at ordet *forpulet* er en præfixafledning til et verbum, der entydigt og indiskutabelt betyder »have samleje (med)« og i øvrigt har en dialektal og/eller vulgær klang, – en klang, som *forpulet* har bevaret samtidig med, at ethvert spor af den håndgribelige verbalbetydning er bortfaldet. Med andre ord er *forpulet* nærmest et vulgært synonym til *forbandet*.

Såvel den vulgære klang som den håndgribelige betydning finder man derimod i et ord, som nok efterhånden rumsterer i baghovedet hos mange læsere. Også det leder man forgæves efter i *ODS*, – men ikke »ude blandt folk«. Der støder man ofte på mennesker, som spreder morskab eller forargelse ved at anvende velkendte ord i nye, overraskende sammenhænge. Følgende replik skal være fra et sølvbryllup, hvor en herre skulle i snak med sin nys tildelte borddame: »Hold da kæft, hvor jeg blev røvpulet henne på Socialen i går«.

Aage Jørgensen